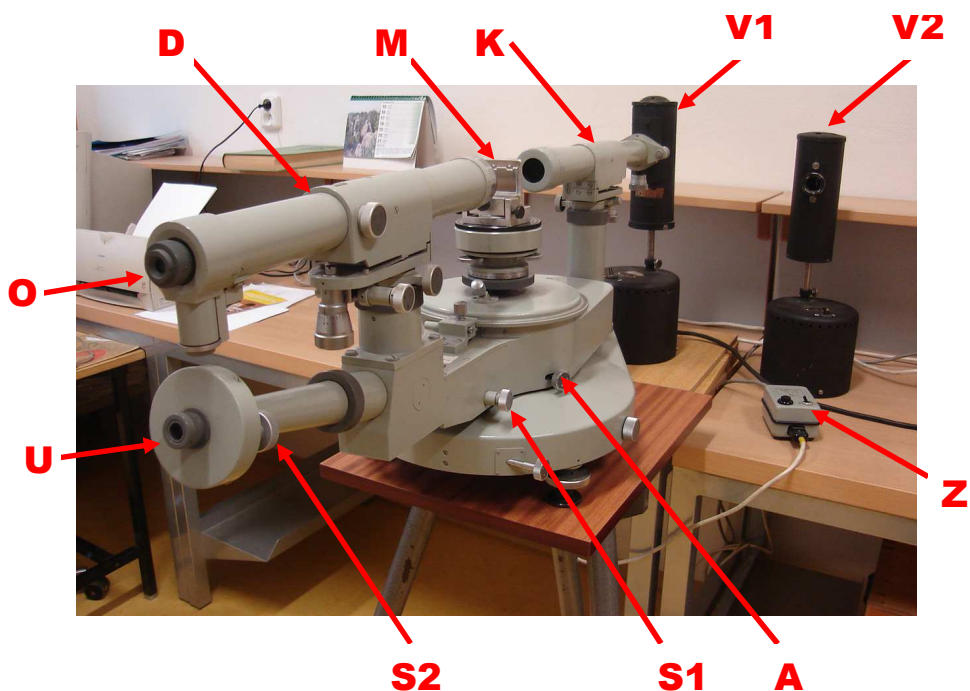

Instrukce k úloze

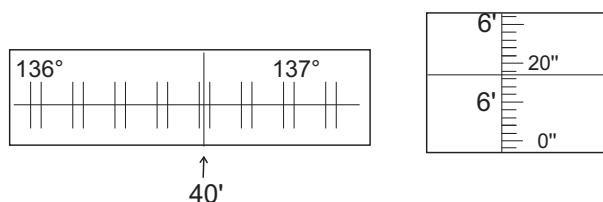
Měření vlnové délky světla

Obrázek 1: Goniometr a jeho důležité součásti

Postup měření:

1. Zatemníme místnost žaluziemi. Zapneme výbojku V1 (známý zdroj světla - Na), zdroj goniometru Z a spínač osvětlení na levém boku goniometru (ten na obr. 1 není vidět), ze stolečku odstraníme mřížku M.
2. Povolíme aretační šroub A a otočíme pohyblivou část goniometru tak, aby byl dalekohled D v jedné přímce s kolimátorem K (při pohledu do okuláru O bude čára uprostřed nitkového kříže - výchozí poloha) Přesné nastavení zajistíme tak, že dotáhneme aretační šroub A a otáčením šroubu S1 jemně doladíme polohu nitkového kříže vůči paprsku z kolimátoru K.
3. Na stoleček vrátíme optickou mřížku, která by měla být natočena kolmo ke světelnému paprsku. Opět uvolníme aretační šroub A a otáčením pohyblivé části goniometru doprava nalezneme spektrální čáry. Na vybranou spektrální čáru pak výše popsáním způsobem zaměříme nitkový kříž.
4. Pohledem do okuláru úhloměru U odečteme úhel φ_1 podle obr. 2

Obrázek 2: Ukázka odečítání úhlu na goniometru. Dlouhou rysku nastavíme šroubem S2 do středu intervalu mezi dvojicí značek pro příslušnou desítku minut (stupnice vlevo) a na pravé stupnici odečteme jednotky minut a vteřiny (dle obrázku $136^{\circ}46'17''$).

5. Otáčením pohyblivé části goniometru doleva (o stejný úhel vzhledem k výchozí poloze) nalezneme spektrální čaru stejné barvy a pro stejný řád interference a odečteme φ_2 .
6. Pro určení nejistot $\Delta\varphi_1$ a $\Delta\varphi_2$ odečteme opakovaně (např. třikrát) střídavě úhly φ_1 a φ_2 a vyhodnotíme nejistoty typu A průměrných hodnot $\overline{\varphi}_1$ a $\overline{\varphi}_2$.
7. Pro dosažení vyšší přesnosti je vhodné takto odečítat úhly odpovídající interferenčnímu maximu vyššího řádu (např. pro $n = 3$).
8. Z naměřených hodnot lze určit mřížkovou konstantu a a její nejistotu Δa .
9. Vyměníme výbojku za neznámý zdroj světla (výbojku V2) a změříme úhly φ_1 a φ_2 pro vybranou čaru (nebo více čar) v jeho spektru, aby bylo možné vypočítat odpovídající vlnovou délku λ a její nejistotu $\Delta\lambda$.

Při práci s goniometrem nepoužívejte ovládací prvky, jež nejsou těchto instrukcích popsány!